Túl a szobron

(Magyary Rozália–Bakos István: A kolozsvári Bethlen Gábor-szoborállítás emlékezete, 2013. október 23. A Bethlen Gábor Alapítvány Aranykönyve. Budapest, Hitel–Bethlen Gábor Alapítvány, 2016.)

Ritka az a könyv, amely túlteljesíti a címében meghatározott vállalást. E gondolat a Magyary Rozália és Bakos István által szerkesztett, *A kolozsvári Bethlen Gábor-szoborállítás emlékezete* című, a Hitel Könyvműhely és a Bethlen Gábor Alapítvány kiadásában tavaly év végén megjelent, rendkívül igényes külcsínű, képekkel gazdagon illusztrált kötetének kézbe vétele, végiglapozása és elolvasása után jutott eszembe. A könyv ugyanis nemcsak a 2013. október 23-ára szervezett, Bethlen erdélyi fejedelemmé választásának négyszázadik – egyben a szovjetellenes magyar forradalom kirobbanásának ötvenhetedik – évfordulójára szervezett szoborállítás eseményeit mutatja be, de valójában folytatása a korábbi, a Bethlen Gábor Alapítvány első huszonöt évéről beszámoló kötetnek.[1]

A Bethlen Gábor Alapítvány megalakulása és története elválaszthatatlan a magyar rendszerváltás történetétől. 1979 végén született meg a terv egy civil, közadakozásból működő alapítvány létrehozására, amely a végveszélybe került, a hivatalos magyar politika által elfeledett, az utódállamok állampártjai és kormányzatai által pedig szinte létében tagadott határon túli magyarságot volt hivatott támogatni. A hatvanöt kezdeményező levelével elindult folyamat csak ötéves küzdelem után ért célba, 1985 júniusában. Az alapítvány – kimondatlanul is – az ellenzék egyik komoly vállalkozása lett. Névként és zászlóként nemcsak Erdély miatt ajánlkozhatott hát Bethlen Gábor neve, de azért is, mert a történelem folyása akkor is – Reményik Sándor e kötetben is idézett versét idézve – „álorcás magyart" kívánt, „Sok ellenség közt zúzott csontjait / Bölcsen forgató, »praktikás« magyart". (9-10. o.). (Hogy az akkori ötletgazda, a kötetet szerkesztő Bakos István mennyire őrzi és fontosnak tartja a kiindulópontot, arról az is tanúskodik, hogy a kötet belső borítóján az 1980-as aláírók nevei olvashatók.) A feladat, a határon túli magyarok sorsának javítását és kultúrájuk anyaországi bemutatását célzó tevékenység a rendszerváltás után sem vált okafogyottá. Erről tanúskodott a témaként e kötetben is többször visszaköszönő 2004. december 5-ei népszavazás sokkja. Az alapítvány alapításától kezdve, évente kiosztotta a Bethlen Gábor-díjakat, majd ennek nyomán 1988-tól a Márton Áron Emlékérmet, 1990-től a Tamási Áron-díjat, 2004-től pedig a Teleki Pál Érdemérmet. (A kitüntetettek és laudátoraik listája mellékletként szintén megtalálható a kötetben, 195-205. o.).

A kötet természetesen, azontúl, hogy bemutatja az Alapítvány életének egy szakaszát, korrajz is. Első részében feltárul előttünk a 2006 és 2013 közötti időszak. Megmutatkoznak a pénzügyi nehézségek

1 Bakos István (Szerk.): *A Bethlen Gábor Alapítvány negyedszázada, 1980-2005. Alapítvány a nemzet javára.* Budapest, Püski, 2005.

archivum.retorki.hu/folyoirat

és ellehetetlenítési kísérletek, amelyek miatt 2007-ben – több mint két évtized óta példátlan módon – nem kerülhetett sor a hagyományos év végi, általában Illyés Gyula születésnapján szervezett díjátadó ünnepségre (15-28. o.) A szöveghűen megőrzött nyilatkozatok felidézik a Magyar Írószövetség elleni, 2006 októbere után felerősödő támadásokat (28-32. o.), vagy nem feledett sérelemként utalnak vissza Teleki Pál volt miniszterelnök szoborállításának budapesti meghiúsítására. Az írások tisztelegnek az elhunyt bajtársak, az Alapítvány kuratóriumának első elnöke, Márton János és a szervezet legendás titkára, Nagy Gáspár emléke előtt is. Külön értéket képeznek a megőrzött és újraközölt laudációk, melyek során többek között olyan emberek méltatásait olvashatjuk, mint Kányádi Sándor (47-48. o.), és olyan intézményekét, mint a Magyar Katolikus Rádió (54-56. o.).

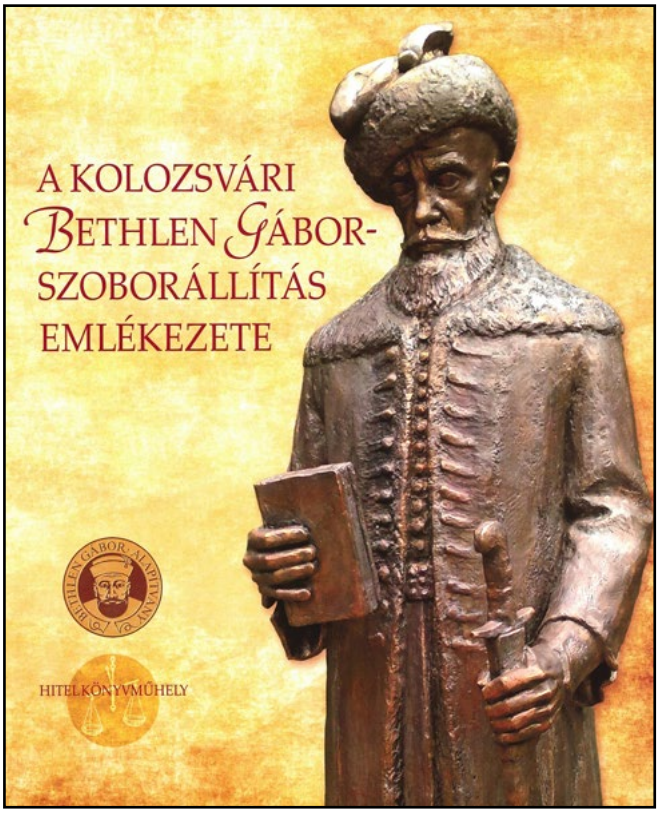

A kiadvány második, terjedelmesebb része a Bethlen Gábor-emlékév (2013) eseményeit rögzíti. Bepillanthatunk a szoborállítás kulisszái mögé, egészen olyan apróbbnak tűnő momentumokig, mint a fővédnökök kiválasztása, a szoborállítás helyszíne, vagy a bronzba öntött szobor elszállításának módja. A rendkívül precíz és alapos szerkesztők megőrizték és közlik az adományozók listáját is (137-148. o.). Az *Avatóbeszédek* fejezetben olyan személyiségek gondolatait olvashatjuk, mint Kató Béla erdélyi református püspök, Böjte Csaba dévai ferences szerzetes, Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere vagy Lezsák Sándor, a magyar Országgyűlés alelnöke, a Bethlen Gábor Alapítvány kuratóriumi elnöke (108-119. o.). Az emlékév zárásaként olvashatjuk a 2013-as Bethlen Gábor- és Tamási Áron-díjas, illetve Márton Áron-emlékéremmel kitüntetett személyek laudációit (155-168. o.). Egyfajta utószóként – és a már fent említett, az Alapítvány által az elmúlt több mint harminc évben kitüntetettek felsorolása előtt – a szerkesztő az Alapítvány 2014 és 2016 közötti dokumentumaiból válogat (171-194. o.). Epilógusként Bíró Zoltán összeállítását olvashatjuk a néhány hónapja elhunyt Csoóri Sándorról, az Alapítvány egyik alapítójáról (206-211. o.).

Az Olvasó köszönettel tartozik a szerkesztőknek, Magyary Rozáliának és Bakos Istvánnak, a Bethlen Gábor Alapítvány „lelkeinek", hogy megőrizték a szoborállítás során és az elmúlt években képződött dokumentumokat. Ezek közlése sokat megmutat a 2006 és 2016 közötti Magyarországról is. A precíz és teljes közlés tiszteletreméltósága ugyanakkor negatívumot is hordozhat magában: bizonyos információk, gondolatok sokszor ismétlődnek különböző levelekben, amely az olvasás során zavaró lehet. Talán a könnyebb eligazodás kedvéért érdemes lett volna a Bethlen-szoborállítás anyagát még nyilvánvalóbban elválasztani a többi dokumentumtól, valamint a különböző évek laudációit – hasonló műfaj lévén – közös fejezetbe gyűjteni.

Mindezek azonban nem változtatnak azon, hogy a könyvet kézbe vevők, majd elolvasók igényes képet kaphatnak a Bethlen Gábor Alapítvány – tömegmédiában amúgy sem túlzottan preferált, ugyanakkor fontos kulturális és társadalmi miszsziót magában foglaló – működéséről.

Nagymihály Zoltán

Felhívás

a királyfiakarcsai

MAGYAROK NAGYASSZONYA

szobor felállításának támogatására

Rieger Tibor neves szobrászművész a **Magyarok Nagyasszonya** szobrát hálája kifejezéseképpen a csallóközi **Királyfiakarcsa** községnek – boldog gyermekévei földjének és népének - ajándékozta. Elkészítette a szobor gipszváltozatát és 2015-ben a helybéli, felvidéki és magyarországi vendégek részvételével tartott Szent István napi ünnepségen jelképesen átadta a falu és a felvidéki szervezetek képviselőinek. A közösség örömmel fogadta az adományt, ám a szobor bronzba öntésére, fölállítására nem sikerült támogatást szerezniük.

Rieger Tibor köztéri szobrai a Kárpát-medence számos helységében, többek közt Győrött, Budapesten és a Dunántúlon találhatók. Ő alkotta a mosonmagyaróvári 56-os emlékművet, a Pannonhalmi Apátság Millenniumi bronz kapuját, a Budavárból kitiltott Teleki Pál szobrot, és Mindszenty József, Apor Vilmos, Szent István, Jedlik Ányos-Czuczor Gergely, Baross Gábor szobra mellett a Bethlen Gábor Alapítvány becsületrendjét, a Teleki Pál Érdemérem kitüntetést is.

Kitüntetései közül néhány: az MS Mester-, a Szent Márton-, a Szervátiusz Jenő-, a Magyar Örökség- és a Pro Cultura Christiana-díj birtokosa, 2016-ban a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjét vehette át.

A Magyarok Nagyasszonya szoborajándéka lesz az első köztéri alkotása a Felvidéken.

Annak érdekében, hogy Rieger Tibor gyönyörű szakrális szobrának avatása 2017. augusztus 20-án Királyfiakarcsán megvalósuljon, a Bethlen Gábor Alapítvány Kuratóriuma, a felvidéki Szövetség a Közös Célokért társulás vezetősége és a királyfiakarcsai Petőfi Baráti Társulás képviselői – Rieger Tibor, az adományozó szobrász közreműködésével –, létrehozták a **Magyarok Nagyasszonya Szoborbizottságot és** a Magyar Kultúra Napja alkalmából **meghirdetik a közadakozást a szoborállításra, és** megkezdik az ünnepi előkészületeket.

Prokopp Máriát szavaival tudjuk a leghitelesebben bemutatni a csallóközi Királyfiakarcsán felavatandó Magyarok Nagyasszonya szobrot: *Jelenés-szerűen áll előttünk a „tisztaságos Anya“, „az Úr szolgáló leánya“, aki Isten megbízásából érkezik éppen most közénk, hogy megerősítse a 21. század magyarjainak hitét. Sudár, átszellemült, szépséges alakja a Földgolyón áll. Ünnepélyesen, meghatottan, mindkét kezével megtartja, fenntartja a párnára helyezett Szentkoronát. Tudja, hogy az 1000 éves magyar törvények értelmében, ez a korona nem csupán hatalmi jelkép, hanem a minden magyar Hazáját jelentő ország birtokosa. Szent István első királyunk bízta az Istenszülő gondjaira a Kárpát-medence egész területét magába foglaló Magyarországot. (…) S a Szent Szűz komolyan vette a megbízatást. Ezt bizonyítja az 1000 éves történelmünk, amelynek embert próbáló, ádáz viharaiból mindig kikerülhettünk, és talpra állhattunk! S népeink is mindig tudták, hogy ezt a csodát a Magyarok Nagyasszonyának köszönhetik.*

A szoborállítás anyagi alapjainak előteremtése mellett fontos feladat a szoboravató ünnep lelki előkészítése, annak tudatosítása a magyar közvéleményben, hogy a királyfiakarcsai **Magyarok Nagyasszonya szobor a Kárpát-medence egészének 21. századi emlékműve.**

A felállítása a Fatimai jelenés 100. évfordulóját is idézi, ahol a Szent Szűz az első világháború közepette fokozott imára, megtérésre hívta fel a világot. S erre buzdított Mindszenty József bíboros érsek 70 éve, 1947-48-ban, az általa vezetett Mária-év országos ünnepségein. A csallóközi szoborállításra éppen László királyunknak szentelt évben, Szent István királyunk ünnepén kerül sor.

A Magyarok Nagyasszonya Szoborbizottság fővédnökei:
Kozma Imre atya, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat vezetője,
Lezsák Sándor író, a magyar Országgyűlés alelnöke,
a BGA kuratóriuma elnöke,
Duray Miklós geológus, politikus, író, a SZAKC Társulás elnöke,
Csáky Pál író, politikus, európai parlamenti képviselő.

A Szoborbizottság védnöki testületének tagjai:
Bárdos Gyula, a Csemadok elnöke,
Bartók Csaba filmrendező,
Bartos Mónika országgyűlési képviselő, BGA kurátor,
Batta György író, publicista,
Czimbalmosné Molnár Éva, Magyarország pozsonyi nagykövete,
Dobos László, a Jászok Egyesületének ügyvivője,
Halzl József, a Rákóczi Szövetség elnöke,
Herczeg Melinda, a Herczeg Károly Alapítvány alapítója,
Kovács Gergelyné kultúrtörténész,
Martényi Árpád, az Esterházy János Emlékbizottság elnöke,
Menyhárt József, az MKP elnöke,
Prokopp Mária művészettörténész,
Puss Sándor jezsuita szerzetes,
Samu István kulturális antropológus,
Szabó András irodalomtörténész,
Szanyi Mária néprajzkutató,
Szíjártó István, a Százak Tanácsának ügyvivő elnöke.

A Szoborbizottság vezetősége:
Bakos István művelődéskutató, a BGA ügyvivő kurátora, elnök
Pogány Erzsébet a Felvidék.ma hírportál és a SZAKC igazgatója, társelnök
Rieger Tibor szobrászművész, a szobor adományozója,
a Petőfi Baráti Társulás örökös tagja
Erdős Péter, önkormányzati képviselő, a királyfiakarcsai Petőfi Baráti Társulás elnöke
Magyary Rozália, a BGA főkönyvelője és kurátora,
a M.N. Szoboralap felelőse

A Magyarok Nagyasszonya szoborra felajánlott adományaikat a Bethlen Gábor Alapítvány és a királyfiakarcsai Petőfi Baráti Társulás által megnyitott szoboralap számlaszámán gyűjtjük

A Bethlen Gábor Alapítvány számlájának adatai:

Megnevezés: **BGA Magyarok Nagyasszonya Szoboralap**
IBAN: HU82 1170 2036 2072 5602 0000 0000
Számlavezető bank: OTP Bank Nyrt. Budapesti Régió, 1027 Budapest Margit krt 8-10

A Petőfi Baráti Társulás számlájának adatai:

Megnevezés: **Združenie priateľov Petőfiho**
A szervezet címe: 93003 Královičove Kračany 132, IČO: 37837524
IBAN: SK0365000000000020565949
Számlavezető bank neve: Poštová banka

Felhívással fordulunk nemzettársainkhoz, hogy széleskörű közadakozással és felvilágosítással segítsék elő e szakrális, nemzeti jelkép fölállítását és méltó fölavatását Szent István ünnepén, 2017. augusztus 20-án, Királyfiakarcsán.

A Magyarok Nagyasszonya adjon erőt minden magyarnak a jövendőhöz!

Királyfiakarcsán, 2017. január 21-én, a Magyar Kultúra Napja alkalmából szervezett ünnepségen